

аж ніяк не тільки вціліти під обставинах загострення конкурентної боротьби, проте також досягти необхідного рівня конкурентоспроможності. Цікавим є погляд на інновації як важливий елемент розвитку стратегій, та бізнес-моделей, які кореспондують з ними. В особливості значущою науково-дослідним питанням роботи вважається структури та основи зведення нинішніх бізнес-моделей, у яких, особливу значимість представляють різноманітні фігури інновацій.

Список використаних джерел:

1. Інновації як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємств С.В. Позняк. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4614>
2. Особливості впровадження моделей інноваційної активності промислових підприємств Т.В. Гринько URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=139>

Канд. екон. наук Волкова В. В., канд. фіз.-мат. наук Огліх В. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

канд. техн. наук Шаповалов О. В.

Університет митної справи та фінансів (Україна)

**МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА
ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ**

В процесі діяльності вітчизняні підприємства туристичної галузі стикаються з труднощами, які пов'язані з нестабільною економічною ситуацією в Україні, порушенням пропорцій між виїзним та в'їзним туризмом, низьким рівнем платоспроможності населення, незадовільним станом туристичної інфраструктури, недосконалістю правової бази, посиленням впливу жорсткої конкуренції на міжнародному ринку, а також з податковим тиском та відсутністю підтримки з боку держави.

Крім того, функціонування сучасних туристичних підприємств в умовах кризової ситуації через поширення коронавірусної інфекції доволі ускладнене. Обмеження руху населення призвело до падіння попиту на туристичні послуги і відповідно до скорочення доходів туристичних підприємств. При цьому в подальшому ефективність реалізації попиту на практиці в туристичній інфраструктурі в певній мірі буде залежати від спроможності налагодити її діяльність в умовах протиепідеміологічних обмежень.

У період коронакризи сформувалися основні тенденції туристичної сфери, які стали визначальними факторами формування попиту:

- розвиток внутрішнього туризму;
- перевага поїздок на близькі відстані;
- вибір споживачами короткотермінового відпочинку;

- відмова від планування поїздок заздалегідь;
- використання власного автотранспорту;
- обрання зеленого туризму, оздоровчих варіантів подорожей, відвідування індивідуальних будиночків, заміських рекреаційних зонах;

Як наслідок, фінансовий стан значної частини туристичних підприємств виявився критичним. У зв'язку з цим важливого значення набуває процес своєчасного виявлення загрози банкрутства підприємства, а також розробка і впровадження математичного моделювання діяльності туристичних підприємств.

На основі докладного аналізу сучасних умов функціонування підприємств туристичної галузі запропоновано моделі наступних задач:

- оцінка ймовірності банкрутства туристичного підприємства;
- формування набору екскурсійних подорожей;
- побудова екскурсійних маршрутів;
- оптимальна організація екскурсійних маршрутів.

Розв'язання задачі оцінки ймовірності банкрутства туристичного підприємства здійснюється на основі дискримінантного аналізу і полягає в послідовному проведенню наступних дій:

- формування вибіркової сукупності даних фінансової звітності;
- побудова дискримінантної функції з обраними параметрами;
- розробка методики розрахунку параметрів моделі;
- визначення порядку розрахунку інтегрального показника банкрутства та встановлення його граничного значення;
- обчислення значення інтегрального показника банкрутства та порівняння його з граничним;
- інтерпретація отриманих результатів дискримінантної моделі;
- розрахунок показника ймовірності настання банкрутства.

Формування набору екскурсійних подорожей здійснюється методом кластерного аналізу та має за мету отримання туристичних маршрутів, що об'єднують екскурсійні подорожі за обраними ознаками.

Задача побудови екскурсійних маршрутів передбачає знаходження найкоротших маршрутів для кожної зі сформованих подорожей і може бути розв'язана методом «гілок і меж».

Задача оптимальної організації екскурсійних маршрутів необхідна для визначення такого варіанту інтенсивностей руху груп туристів по кожній визначеній подорожі, який максимізує прибуток туристичного підприємства в рамках існуючих обмежень. Прибуток визначається як різниця між доходами та витратами від діяльності туристичного підприємства. В моделі, що пропонується, дохід туристичного підприємства – це сукупний дохід від обслуговування рекреац-

тів по всім маршрутам. Сукупні витрати підприємства складаються з двох частин: транспортні витрати, що залежать від інтенсивності груп туристів та довжини маршруту та витрати на обслуговування туристів на маршрутах. Обмеження моделі сформовані відповідно до пропускових спроможностей маршрутів і пунктів прийому, а також можливостей одночасного обслуговування туристичних груп.

Запропоновані моделі мають практичну спрямованість та можуть бути використані у процесі функціонування туристичних підприємств для підвищення ефективності їхньої діяльності на засадах економіко-математичного моделювання.

Список використаних джерел:

1. Волкова В.В., Дружченко А.О. Моделювання діяльності туристичних підприємств. *Економічний простір*. 2018. №135. Дніпро. ПДАБА. С. 104-116.
2. Двуліт З. П., Омелянчук А. Б. Економічні наслідки впливу епідемії covid-19 на сферу туризму. *Ефективна економіка*. 2020. № 12. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8393> (дата звернення: 03.01.2021)

Канд. екон. наук Волкова В. В., канд. фіз.-мат. наук Огліх В. В.
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)
канд. техн. наук Шаповалов О. В.

Університет митної справи та фінансів (Україна)
**МОДЕЛЮВАННЯ ТА АНАЛІЗ РИЗИКІВ ПІДПРИЄМСТВ
ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ**

Туристична галузь завжди вважалася високодохідною при мінімальному необхідному розмірі капіталовкладень. Сучасні умови розвитку туризму вносять певні особливості в діяльність підприємств туристичної галузі. Це пов'язано не тільки з високим рівнем конкуренції та економічних ризиків, а ще й з існуванням протиепідеміологічних обмежень в умовах пандемії. Туристичні підприємства змушені не тільки підвищувати якість реалізації туристичного продукту та знаходити шляхи зниження собівартості надання туристичних послуг, але й кардинально змінювати стратегію та тактику своєї діяльності. До того ж важливо вчасно діагностувати можливий критичний стан підприємства, який може призвести до банкрутства. Саме тому дослідження та аналіз ризиків у процесі функціонування туристичних підприємств є актуальним питанням для їх виживання в складних сучасних умовах.

У ринкових умовах негативний вплив факторів зовнішнього та внутрішнього середовища неминуче відбивається на результатах діяльності підприємства,